Anne Quarshie
1.6.2021

Suurelle valiokunnalle
Asiantuntijalausunto valtioneuvoston selontekoon EU-politiikasta

Kiitos lausuntomahdollisuudesta. Valtioneuvoston selonteko käsittelee kattavasti Suomen lähitulevaisuuden EU-politiikkaa sekä sen tavoitteita ja toimenpiteitä. Selonteossa kiinnitetään huomioita myös moninaisiin uhkiin ja kriiseihin, joihin EU:n ja Suomen on lähivuosina varauduttava. Selonteossa huomioidaan selvästi esimerkiksi ilmastonmuutoksen aiheuttama uhka, mutta siinä ei korostu riittävän vahvasti toinen merkittävä ympäristökriisi: luontokatokriisi.

Biodiversiteetin väheneminen aiheuttaa vakavan globaalin uhan niin yhteiskunnille kuin talousjärjestelmällekin. Esimerkiksi Maailman talousfoorumi luokittelee biodiversiteettikadon ihmiskunnan viiden vakavimman riskin joukkoon sekä riskin todennäköisyyden että vaikutusten osalta[1]. Tämän vuoksi:

- Suomen EU-politiikassa tulee huomioida paremmin biodiversiteetin vähenemisen aiheuttamat haasteet sekä tarve aktiiviselle politiikalle ja erilaisten toimijoiden toimille kriisiin vastaamiseksi.
- Suomessa, EU:ssa ja EU:n ulkopuolella tarvitaan eri tasoilla ja yhteiskunnan osa-alueilla konkreettisia, riittävän kunnianhimoisia, tehokkaita ja välittömiä toimia ja ratkaisuja, jotka auttavat säilyttämään ja elvyttämään biodiversiteettiä.
- Suomen, muiden jäsenmaiden ja EU:n on syytä käydä aktiivista vuoropuhelua siitä, miten ympäristö- ja muihin vakaviin kriiseihin varautumista, vastaamista ja sopeutumista voidaan edelleen kehittää EU:ssa lähitulevaisuudessa.

Alla pyrin konkretisoimaan em. huomioitani ja ehdotuksiani esittämällä täsmennyksiä ja lisäysehdotuksia EU-selonteon yksittäisiin osiin.

Suomen EU-politiikka vihreän kasvun ja digitalisaation vuosikymmenellä

Selonteon alussa linjataan selkeästi, että Suomen tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä EU. Lisäksi ko. osassa todetaan, että EU on sitoutunut Pariisin ilmastosopimuksen ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoon, sekä korostetaan vihreän kehityksen ohjelman roolia EU:n rakentamisessa. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä korostaa myös EU:n biodiversiteettistrategian tärkeyttä[2]. Luontokato ja sen aiheuttamat vaarat tulisi huomioida selvemmin myös kansainvälisistä megatrendeistä ja rajat ylittävistä turvallisuusuhkista puhuttaessa.

[1] World Economic Forum. 2021. The Global Risk Report. https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2021
[2] European Commission. 2021. *Biodiversity strategy for 2030 - Concrete actions.* https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_en

Maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein ilmastoneutraali unioni

Tämän osan alussa todetaan, että EU:n kasvustrategian on perustuttava ilmastoneutraalin talouden luomiseen. EU:n kasvustrategian tulisi ilmastoneutraaliuden ohella olla sopusoinnussa muidenkin maapallon rajojen, kuten biodiversiteetin, kanssa[3].

EU:n biodiversiteettistrategiasta puhuttaessa on syytä painottaa myös kunnianhimoisia, konkreettisia, tehokkaita ja välittömiä toimia biodiversiteetin säilyttämiseksi ja luonnon elvyttämiseksi[4]. Luontokadon merkittävä hidastaminen globaalisti vaatii tällaisia toimia yhteiskuntien eri tasoilta, osa-alueilta ja toimijoilta niin EU:n sisä- kuin ulkopuolellakin[5].

Jotta tärkeät kansainväliset biodiversiteettitavoitteet saavutetaan, tarvitaan EU:lta aktiivisen ilmastodiplomatian ohella aktiivista luonto- tai biodiversiteettidiplomatiaa.

Selonteossa linjataan, että EU-tason toimilla voidaan edistää akkuteollisuuden kehitystä EU:ssa. Tässä yhteydessä on syytä korostaa ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää akkuteollisuutta (ml. yritysten toimitusketjut).

Luonnonvarojen kestävä käyttö

Tässä osassa tulisi korostaa selvemmin tarvetta erilaisten toimijoiden konkreettisille, kunnianhimoisille, tehokkaille ja välittömille toimille luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi sekä luonnon elvyttämiseksi (osana luonnonvarojen kestävää käyttöä).

Avoin ja vastuullinen kauppapolitiikka

Tämän osan alussa todetaan selvästi, että EU:n kauppapolitiikan on tuettava digitaalista ja vihreää siirtymää (ml. kiertotalous), ja että EU:n tulisi myös tukea kestävää ja vastuullista kehitystä ja yhteiskuntien muutosta niin EU:ssa kuin kumppanimaissakin. Tässä yhteydessä tulee korostaa myös kauppapolitiikan mahdollisuuksia vaikuttaa biodiversiteetin säilyttämiseen ja elvyttämiseen sekä tarvetta varmistaa, että kauppapolitiikka tukee kansainvälisten biodiversiteettitavoitteiden saavuttamista.

Vahva sosiaalinen ulottuvuus, oikeudenmukaisempi työelämä ja vaikuttava terveyspolitiikka

Osassa, joka koskee EU:n kykyä vastata rajat ylittäviin terveysuhkiin, olisi hyvä korostaa selvemmin kaikkien EU-maiden tarvetta varautua ja vastata aktiivisesti ja kokonaisvaltaisesti kriiseihin. EU-maiden ja EU:n on syytä myös käydä tiivistä vuoropuhelua siitä, mitä jäsenmaiden yhteistyö, koordinaatio ja muu yhteistoiminta voi

[3] Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E. M., ... & Sörlin, S. 2015. Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, *347*(6223). https://science.sciencemag.org/content/347/6223/1259855.abstract
[4] IPBES. 2019. *Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services.* https://www.ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services.
[5] Dasgupta, P. 2021. The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. (London: HM Treasury). www.gov.uk/official-documents

tulevissa kriiseissä käytännössä pitää sisällään, ja miten erilaisiin kriiseihin varautumiseen ja vastaamiseen liittyviä strategioita, rakenteita, käytänteitä ja toimintakykyä on parasta EU:ssa kehittää.

Kertaluonteinen elpymisväline ja sen tehokas toimeenpano

Tämä osa selontekoa korostaa hyvin, että jäsenmaiden rahoitusratkaisujen tulee tukea unionin laaja-alaisia politiikkatavoitteita, kuten vihreää ja digitaalista siirtymää. Lisäksi tulisi painottaa toimien tarvetta tukea EU:n ja muiden kansainvälisten biodiversiteettitavoitteiden saavuttamista. Suomen sisällä tulee huomioida esimerkiksi Luontopaneelin kannanotot ja lausunnot mahdollisiin elvytystoimiin liittyen[6].

EU vahvana globaalina toimijana ja turvallisuusyhteisönä

Tämän osan alussa listataan useita globaaleja haasteita. Listaan on syytä lisätä biodiversiteettikato, sillä se on yksi todennäköisimmistä ja vaikutuksiltaan vakavimmista riskeistä ihmiskunnalle[7].

Arvojaan ja etujaan edistävä unioni

EU:n kumppanimaita sekä muita merkittäviä globaaleja tai alueellisia toimijoita koskevassa osassa on syytä korostaa EU-tason toimien tärkeyttä mitä tulee metsäkatoa ja/tai muuta biodiversiteettikatoa aiheuttaviin tai kohtaaviin maihin (esim. Brasilia). EU:n tulee tehdä aktiivista politiikkaa suhteessa näihin maihin biodiversiteettikadon hidastamiseksi sekä luonnon elvyttämiseksi globaalisti.

Kansalaisten kokonaisturvallisuus

Euroopan muuttuvaa turvallisuusyhteisöä käsiteltäessä on myös syytä painottaa vahvemmin tulevaisuudessa merkittäviksi globaaleiksi riskeiksi arvioituja ympäristöriskejä (esim. ilmastonmuutos ja biodiversiteettikato) sekä tarttuvien tautien jatkuvaa uhkaa. Edellä mainittuihin kriiseihin kytkeytyy muitakin uhkia (mm. toimeentulo- ja sosiaaliset kriisit)[8]. Luonnonkatastrofeihin ja muihin kriiseihin varautumiseksi ja vastaamiseksi EU-maiden ja EU:n on syytä käydä tiivistä vuoropuhelua siitä, miten kriisivalmiuteen ja kriisintorjuntaan liittyviä strategioita, rakenteita, käytänteitä ja toimintakykyä on parasta EU:ssa kehittää[9].

---

[6] Ks. mm. https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/luontopaneelin-kannanotto-luonnon-monimuotoisuus-ja-vihrea-elvytys/ sekä https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/lausunnot/

[7] World Economic Forum. 2021. The Global Risk Report.

[8] World Economic Forum. 2021. The Global Risk Report.

[9] Ks. mm. Quarshie, A. M., & Leuschner, R. 2020. Interorganizational interaction in disaster response networks: A government perspective. *Journal of Supply Chain Management*, *56*(3), 3-25, https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jscm.12225. Quarshie, A. M., & Leuschner, R. 2018. Cross-sector social interactions and systemic change in disaster response: A qualitative study. *Journal of Business Ethics*, *150*(2), 357-384, https://lutpub.lut.fi/handle/10024/160831.

Transatlanttista yhteistyötä koskevassa osassa on terveysturvallisuuden ohella syytä korostaa globaaleihin ympäristökriiseihin vastaamista.

Espoossa 1.6.2021

Anne Quarshie

Kauppatieteiden tohtori, Tutkijatohtori
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto (LUT)
Kauppakorkeakoulu
Puh. 050 433 2514, anne.quarshie@lut.fi